Vetenskapligt supplement

ÄiCVS vol 7 nr 1 (2027) 21–36

Varför upplevs flytten till äldreboende så olika? Betydelsen av tajming och relationer

Linda Arvidsson[1], Tove Harnett[1] och Åsa Alftberg[2]

ABSTRACT. Över 80 000 äldre personer bor i dag på äldreboende i Sverige. Tidigare forskning visar att flytten kan vara påfrestande och i vissa fall förknippad med för tidig död, men erfarenheterna varierar betydligt mellan individer.

Syftet med denna artikel är att fördjupa förståelsen av varför flytten till äldreboende upplevs så olika av äldre personer. Studien bygger på en unik longitudinell design där vi följt sju personer (87–95 år) under flera månader genom totalt 21 intervjuer genomförda i olika skeden av flyttprocessen. Resultaten presenteras genom tre illustrativa fall som belyser skilda erfarenheter och tre analytiskt åtskilda processer: *avbruten transition*, *turbulent transition* och *transition med justerade förväntningar*.

Studien visar hur variationer i upplevelser formas i ett samspel mellan sociala relationer och tajming. För att leva upp till äldreomsorgens värdegrund om värdighet och välbefinnande bör flytten därför planeras med större hänsyn till både tidpunkt och den äldre personens sociala sammanhang.

[1]Socialhögskolan, Lunds universitet
[2]Institutionen för socialt arbete, Malmö universitet

Korrespondens: Linda Arvidsson, linda.arvidsson@soch.lu.se

Open access CC BY-NC-ND 4.0

https://doi.org/10.52585/icvs.v7i1.28

Inledning

Att flytta är en påfrestande process. Detta gäller i synnerhet flytten från hemmet till äldreboende. För de allra flesta är detta den sista flytten i livet och något som är förknippat med betydande känslomässiga och praktiska utmaningar. Internationellt används begreppet *relocation stress syndrome* [1], *flyttstressyndrom*, för att beskriva de fysiska och psykosociala påfrestningar som flytten till äldreboende kan medföra. En del forskare menar till och med att själva flytten kan leda till för tidig död [2].

Samtidigt visar flera studier att många äldre upplever flytten som något positivt [3-5]. Viktiga faktorer är bland annat att ha kontroll över flyttbeslutet [6, 7] samt att kunna bevara befintliga kontakter och att få hjälp att skapa nya [8-10]. Även personalens stöd har visat sig vara centralt för att kunna bevara så mycket autonomi som möjligt i en turbulent tid [11-13].

Trots att påfrestningarna under flyttprocessen betonats i ett flertal studier, har få studier följt processen ur den äldres perspektiv. Tidigare forskning har främst fokuserat på upplevelser antingen före eller efter flytten [6, 14-16]. Själva flyttprocessen är däremot relativt outforskad [11]. Syftet med denna artikel är därför att fördjupa förståelsen av varför flytten till äldreboende upplevs så olika av äldre personer.

Flyttprocessen till särskilt boende kan beskrivas som en *transition*, inte bara mellan två platser, utan också mellan olika livsfaser och roller. Det är inte bara en fysisk förflyttning, utan en bredare livsförändring som omfattar nya rutiner, sociala relationer och en omförhandling av självständighet och identitet. Transitioner kan förstås som kritiska skeden i livsloppet, där individen behöver orientera sig i nya krav och möjligheter [17].

Svenska regelverk och lagar framställer flytt till äldreboende som en individuell process och betonar individens rätt till självbestämmande [18]. Varken anhöriga, professionella eller gode män kan ansöka om plats å den äldre personens vägnar [19], utan beslutet ska enligt lagen fattas självständigt av den äldre individen [20, 21]. För att beviljas plats på äldreboende krävs det emellertid stora omsorgsbehov [22, 23], vilket kan skapa särskilda utmaningar vid genomförandet av själva flyttprocessen.

Genom att använda begreppet *sammanlänkade liv* (*linked lives*, se Elder Jr [24]) undersöker vi i denna studie hur *relationer* och *tajming* på olika sätt kommer till uttryck och formar variationer i hur flyttprocessen erfars. Utgångspunkten är att individers livslopp inte kan förstås isolerat, utan att de ömsesidigt påverkas och förändras genom andra människors livslopp [25]. I motsats till att sammanlänkas, kan liv även *avlänkas* (*unlinked lives*, se Settersten m fl [26]. Detta innebär att relationer går förlorade eller avslutas, till exempel genom förändringar i social status, positioner

Huvudbudskap

- Svensk äldreomsorg präglas av en paradox: äldres autonomi lyfts fram som ideal, samtidigt som praktiskt stöd från omgivningen ofta är nödvändigt för att själva flytten till äldreboende ska kunna genomföras.
- Studien visar hur variationer i upplevelser av flytten formas i ett samspel mellan sociala relationer och tajming.
- För att leva upp till äldreomsorgens värdegrund om värdighet och välbefinnande bör flytten planeras med större hänsyn till både tidpunkt och den äldre personens sociala sammanhang.

Open access CC BY-NC-ND 4.0

eller platser. Avlänkningar som är oförväntade eller utanför individens kontroll kan upplevas som särskilt påfrestande [26]. Individer kan även avlänkas från tidigare versioner av sig själva och bli en ”före detta” av något slag, till exempel en före detta lärare, make eller villaägare.

Individers livslopp påverkas inte bara av sammanlänkningar och avlänkningar, utan också av tidsliga sammanhang. Begreppet tajming handlar om att skeenden, så som flytt till äldreboende, upplevs olika beroende på när de sker [27]. Flyttprocessen är inte en isolerad händelse, utan relaterar tidsmässigt till andra processer och händelser som sker innan, efter eller parallellt i en människas liv.

Relaterat till tajming används begreppen *on-time* och *off-time* för att visa hur intervjupersonerna förhåller sig till tid och informella normer om när i livet saker och ting förväntas ske. Det finns förväntningar om när man ska gifta sig, skaffa barn, gå i pension och flytta till äldreboende. Två 18-åringar som gifter sig kan betraktas som off-time, precis som en 65-åring som flyttar till äldreboende. On-time är däremot den som gifter sig som 30-åring och den som flyttar till äldreboende i åttioårsåldern. Människor kan således betraktas som on- eller off-time i relation till samhälleliga förväntningar [27, 28].

Metod

Studien baseras på en serie med 21 kvalitativa intervjuer som genomfördes enligt en longitudinell design. Intervjupersonerna rekryterades via biståndshandläggare i en större kommun i södra Sverige. Biståndshandläggarna ombads att tillfråga personer som de ansåg hade förutsättningar att delta i studien i samband med att de godkände den äldre personens ansökan om särskilt boende. Om personen var intresserad överlämnade biståndshandläggaren kontaktuppgifter till studiens förstaförfattare, som då tog kontakt. Sju äldre personer, sex kvinnor och en man, i åldrarna 87–95 år intervjuades under flera tillfällen under inflyttningsprocessen. Merparten intervjuades vid fyra tillfällen i syfte att fånga upplevelser av flyttens olika faser. De tre första intervjutillfällena skedde i samband med tre centrala skeden i flyttprocessen: bifall till ansökan, erbjudande om plats och inflyttning. Det fjärde intervjutillfället genomförde vi när personen bott cirka ett halvår på boendet. För detta tillfälle gjorde vi ett tillägg till den ursprungliga etikprövningen. Genom att följa deltagarna under olika faser av flytten kunde vi dokumentera både omedelbara reaktioner och en längre tids anpassningsprocesser (figur 1).

Fas 1: Ansökan beviljad. Intervjun genomfördes när biståndshandläggare hade meddelat beslut om att personen har rätt till särskilt boende. Intervjufrågorna hade fokus på förberedelser och tankar om att flytta.

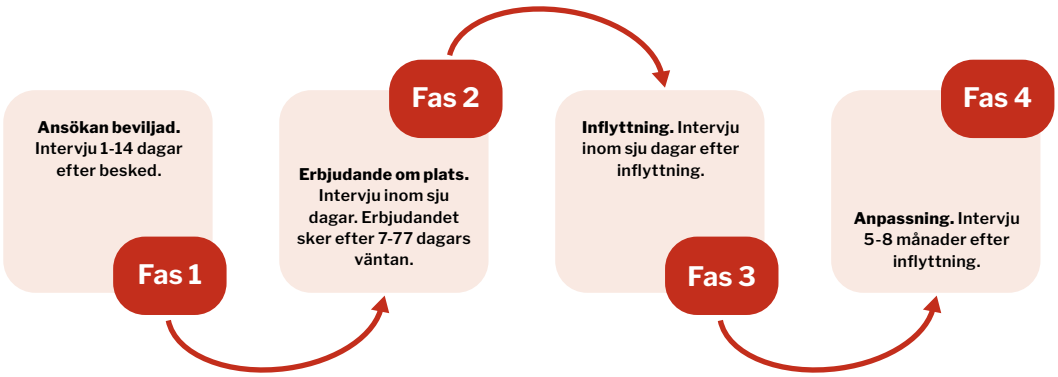
Fas 2: Erbjudande om plats. Intervjun genomfördes när kommunen erbjudit en plats på ett äldreboende. Kommuner har skyldighet att erbjuda en plats inom tre månader efter att ansökan beviljats. I studien innebar detta en väntetid på mellan sju och 77 dagar. Därefter har den äldre en vecka på sig att tacka ja eller nej och ytterligare en vecka på sig att flytta in. Intervjufrågorna hade fokus på praktiska och känslomässiga aspekter, och vad som ska packas med till den nya bostaden på äldreboendet.

Fas 3: Inflyttning. Intervjun genomfördes en vecka efter inflyttning. Intervjufrågorna hade fokus på hur flytten gått till, samt anpassningen i den nya bostaden.

Fas 4: Anpassning. Intervjun genomfördes fem till åtta månader efter inflyttning. Intervjufrågorna hade samma fokus som i fas 3.

Samtliga deltagare hade beviljats plats på somatiskt äldreboende. Personer med kognitiv nedsättning exkluderades, vilket utgör en svaghet för studien eftersom deras upplevelser av flyttprocessen inte fångas. Samtidigt var detta urval nödvändigt med tanke på datainsamlingsdesignen: att genomföra fyra upprepade intervju-

Open access CC BY-NC-ND 4.0

FIGUR 1. Processen för inflyttning till äldreboende. Faserna illustrerar även tidpunkterna för studiens intervjutillfällen.

er i samband med en omfattande och påfrestande flyttprocess kräver att deltagarna kan reflektera över och verbalisera sina erfarenheter, vilket är påfrestande även för personer utan kognitiv nedsättning.

Förstaförfattaren genomförde intervjuerna, som var semistrukturerade och varade mellan 45 och 60 minuter (bilaga 1). Intervjufrågorna syftade till att fånga de äldres upplevelser under processens gång. Vid varje intervju ställde vi frågor om individens tankar och känslor kring flytten. Vi anpassade intervjufrågorna efter varje fas med skiftningar i fokus mellan förväntningar, beslut och upplevelser. Eftersom situationen förändrats över tid ändrade även frågorna karaktär. Framför allt blev de mer vardagsnära och praktiska när flytten blivit verklighet. Efter varje intervjutillfälle ställde vi frågan om de ville delta i ytterligare en intervju. Vi spelade in intervjuerna digitalt, transkriberade dem ordagrant och analyserade dem med reflexiv tematisk analys [29]. Analysmetoden valdes för att identifiera, analysera och tolka mönster i intervjumaterialet, vilket möjliggjorde en rik och detaljerad förståelse av intervjupersonernas upplevelser. Analysarbetet gjordes gemensamt av samtliga författare.

Vår professionella bakgrund inom socialt arbete som forskningsfält och praktik, tillsammans med ingående kunskap om den svenska omsorgskontexten, bidrog till att forma analysen. Reflexivitet säkerställdes genom fortlöpande kritisk granskning och dialog under hela analysarbetet.

Inledningsvis kodade vi materialet utifrån intervjupersonernas upplevelse i de olika faserna. Det kodade materialet placerades i tidsordning för att kunna följa processen, samt studera skillnader och likheter i materialet. Senare i processen använde vi begreppen sammanlänkande liv och tajming för att begripliggöra variationer i upplevelser. För att göra det möjligt att visa dessa variationer valde vi ut tre illustrativa fall från de sju deltagarna. Dessa tre belyser på ett särskilt tydligt sätt hur upplevelserna av flytten varierade mellan deltagarna i undersökningen. Genom fallen blev det också möjligt att följa individer och hur deras upplevelser på olika sätt formades av sammanlänkningar och tajming.

- *Avbruten transition* – en avbruten flytt präglad av kontrollförlust.
- *Turbulent transition* – en flytt fylld av oförutsedda svårigheter.

Open access CC BY-NC-ND 4.0

• *Transition med justerade förväntningar* – en smidig flytt, som ändå inte motsvarade förväntningarna.

Etiska aspekter

Studien godkändes av Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2021-02033). Vi erhöll informerat samtycke för varje intervju. Vi betonade upprepade gånger att det var frivilligt att delta, och intervjupersonerna fick veta att de kunde avböja sin medverkan när som helst utan förklaring.

Användningen av biståndshandläggare vid rekryteringen av intervjupersoner innebar en potentiell etisk utmaning, eftersom den kunde påverka deltagarnas beslut att medverka. Då deltagarna även efter beviljat beslut om särskilt boende fortsatt hade kontakt med biståndshandläggarna, fanns en risk att de upplevde ett beroendeförhållande och därmed kände sig förpliktigade att delta i studien. För att minska denna risk var förstaförfattaren uppmärksam på om intervjupersonerna på något sätt kände sig pressade att delta. Hon betonade upprepade gånger att deltagandet var frivilligt och försäkrade att ett eventuellt avböjande inte skulle påverka möjligheten att flytta till äldreboende.

Förstaförfattaren hade, genom tidigare arbete som biståndshandläggare, en god förståelse för äldre personers sårbarhet i sådana situationer, samt erfarenhet av att genomföra intervjuer under liknande förhållanden. För att skydda deltagarnas anonymitet använder vi fingerade namn vid presentation av resultaten.

Resultat

Tre illustrativa fall av transitioner

Analysen av intervjuerna visar att både tajming för flytten och äldre personers sammanlänkningar med familjemedlemmar, omsorgspersonal och vänner på avgörande sätt formar hur flytten till ett äldreboende upplevs [30-32]. Sammanlänkningar till andra kan utgöra ett viktigt stöd, men kan också innebära belastningar. Som Settersten [25] betonar är de möjligheter människor ges, och den mening de tillskriver sina erfarenheter, intimt sammanvävda med livsloppets relationella strukturer.

Det första illustrativa fallet är en avbruten transition, exemplifierad av Annie, vars påbörjade flytt präglas av kontrollförlust och förlorad självständighet. Det andra illustrativa fallet är en turbulent transition, representerad av Fred, som är blind, och som tillsammans med sin demenssjuka hustru upplever en flytt fylld av oförutsedda händelser. Det tredje illustrativa fallet är en transition med justerade förväntningar, exemplifierad av Doris, vars flytt till äldreboende i stort sett gick smidigt och problemfritt, men som ändå inte motsvarade hennes förväntningar. Sammantaget skapar fallen fördjupad förståelsen av varför flytten till äldreboende upplevs så olika av äldre personer.

Avbruten transition – en avbruten flytt präglad av kontrollförlust

Fas 1: Ansökan beviljad. Den avbrutna transitionen illustreras i vårt material av Annies flyttprocess. Vid första intervjutillfället beskriver Annie att hon under flera månader övervägt att flytta från sitt hem. Hon upplever att den hemtjänst hon får är otillräcklig och ser fram emot en förbättrad livssituation på äldreboende.

Intervjuare: *”Vad är det du tänker du vill flytta? Vad är det du får på ett äldreboende som du tänker att det blir bra?”*

Annie: *”Sova och äta och boende.”*

Hon ansöker på egen hand och hennes ansökan beviljas. I denna fas vet hon *att* hon ska flytta, men inte *när* och inte till *vilket* boende. Hon är nu i processen att fysiskt och känslomässigt avlänka sig från sitt hem och det område där hon har bott de senaste åtta åren, samtidigt som hon inte vet vilket område hon ska flytta till. Annie berättar att hon skilde sig för flera år sedan,

Open access CC BY-NC-ND 4.0

en separation som innebar en abrupt avlänkning från maken och deras gemensamma framtid. Sedan många år har hon haft hemtjänst och fått stöd av sina barn, men under senare tid har Annie blivit allt sämre och upplever att hemtjänstens hjälp är otillräcklig.

Annie blev mamma redan vid 17 års ålder och är nu 97 år gammal. Det innebär att hennes äldsta söner, som tidigare gav henne betydande hjälp, nu är i 70- och 80-årsåldern och själva i behov av hjälp. Annie befinner sig visserligen i en ålder som anses on-time för att flytta till äldreboende, men beskriver sina söner som för gamla, off-time, för att vara ”flytthjälpare” [27, 28]. Detta illustrerar hur tajming inte bara handlar om individens ålder, utan också om relationella sammanhang. Fallet belyser hur systemets utformning och individens relationella nätverk samverkar och påverkar möjligheten att genomföra en flytt under förhållanden som bevarar både självständighet och trygghet.

Fas 2: Erbjudande om plats. Det andra intervjutillfället sammanfaller med en kritisk händelse i Annies transition. Hon har nu fått besked om vilket äldreboende hon ska flytta till och vilket datum. Kommunen kräver att den person som ansökt om en flytt till äldreboende måste tacka ja eller nej inom sju dagar, för att sedan genomföra själva flytten inom ytterligare sju dagar. Annie beskriver en känsla av kontrollförlust och oro.

Intervjuare: *”Skulle du tömma lägenheten nu på torsdag?”*

Annie: *”Ja! Men hur?”*

Intervjuare: *”Ja.”*

Annie: *”Från hemtjänst, men klarar jag inte, hur?”*

Intervjuare: *”Nej. För det är det du är bekymrad över, hur du ska packa ihop dina saker?”*

Annie: *”Jag har inte sovit, inte på hela natten.”*

Annie står inför den praktiska och emotionella utmaningen att genomföra en flytt till ett äldreboende. Trots att hon sett fram emot flytten och själv ansökt upplever hon situationen som överväldigande att hantera på egen hand. Hon saknar stöd i sin närhet för praktiska beslut, såsom vilka tillhörigheter som ska tas med, och står inför uppgiften att på sju dagar reducera möbler och ting från ett stort hem till ett enda rum på ett äldreboende. Situationen illustrerar hur praktiska hinder och känslomässiga sammanlänkningar kan påverka möjligheten att genomföra planerade övergångar, särskilt när de personer som potentiellt skulle kunna ge stöd, som hennes söner som själva är pensionärer, har begränsad möjlighet att bistå.

Vid den tredje uppföljningsintervjun rapporterar Annie att hon avbrutit flytten och beslutat att stanna kvar i sitt hem. Hennes erfarenhet visar hur sammanlänkningar till både familj och det egna hemmet, i kombination med upplevda kontrollförluster, kan leda till att planerade transitioner inte fullföljs.

Inkluderandet av avbrutna transitioner i analysen är metodologiskt och analytiskt centralt. Sådana fall belyser hur äldre personers flyttprocesser inte alltid följer linjära eller förväntade mönster, utan formas av relationella och praktiska faktorer som kan stoppa eller omförhandla övergången. Genom att studera avbrutna transitioner blir det möjligt att förstå de mekanismer som styr beslutet att inte flytta, och hur sammanlänkningar mellan individ och omgivning påverkar både planering, genomförande och upplevelse av flytten. Detta perspektiv understryker vikten av att analysera både genomförda och icke-genomförda transitioner för att få en mer nyanserad bild av hur kontroll, relationer och tajming samverkar.

Turbulent transition – en flytt fylld av oförutsedda svårigheter

Fas 1: Ansökan beviljad. Vi benämner det andra illustrativa fallet turbulent transition och det

Open access CC BY-NC-ND 4.0

kännetecknas av oförutsägbarhet. Fallet presenteras genom ett par, där vi genomfört intervjuer med mannen, Fred, eftersom hans maka lever med demens. Vid det första intervjutillfället har bådas ansökan om äldreboende beviljats, och 95-åriga Fred beskriver situationen med uttryck som att han inte orkar med ”på samma vis” och att det är ”tid att gå vidare”. Dessa uttalanden kan förstås som ett uttryck för att han betraktar sig själv som on-time för att flytta till äldreboende, det vill säga att flytten sker vid en socialt och personligt förväntad tidpunkt i livsloppet.

Fred: *”Lite granna att man kommer ur gängorna. Det är inte riktigt i samma längre. Vi orkar inte med på samma vis [...] Och nu är det tid att gå vidare. Och både Otto och Benjamin [sönerna] har bett oss att nu är det dags att tänka efter. För att nu tycker vi. Att ni behöver behöva ändra på boende.”*

Parets sammanlänkning både med varandra och med sina båda söner formar omständigheterna som flyttprocessen sker inom. Parets söner är friska och i 60-årsåldern och kan betraktas som on-time för att agera flytthjälp åt åldrande föräldrar. Sönerna har dessutom erfarenheter från en annan familjemedlem som nyligen flyttade in på ett äldreboende i samma kommun. Fred och hans maka Rosemarie vill bo tillsammans, men är tvungna att välja mellan att dela en lägenhet på ett äldreboende eller bo i separata lägenheter på olika avdelningar på ett annat äldreboende. Baserat på råd från kommunens personal, som ansåg att delat boende var för trångt, väljer de separata lägenheter. Deras beslut påverkas också av att äldreboendet de valt ligger nära där deras son Otto och hans fru Marie bor.

Fred: *”...det ligger bra i relation till åtminstone Otto och Marie eftersom vi har mest kontakt med dem. De bor i området. Så det är gångavstånd för dem till båda ställena. Oavsett var vi hamnar. Om vi hamnar på Lugna lunden är det 200 meter extra att gå. Och på Solbacken, så som det andra heter, där är alldeles intill.”*

Fred beskriver att han och hustrun alltid har haft en nära relation, men att Rosemaries demenssjukdom orsakar en långsam avlänkningsprocess där hon inte längre är samma person som den hon en gång var.

Fred: *”Vi har en väldigt nära kontakt. Vi ligger ju och håller varann i hand. Och det gör ju att vi är alltid nära. Men även det håller på att glida isär. Och det gör ont.”*

Rosemaries sjukdom orsakar en smärtsam process där Fred upplever att de glider isär alltmer. Fred uppger också en viss oro för praktiska frågor i samband med flytten, särskilt hur hanteringen av mediciner kommer att gå till.

Fas 2: Erbjudande om plats. Vid det andra intervjutillfället har paret fått erbjudande om plats på Solbackens äldreboende. Medan den avbrutna transitionen kännetecknades av kontrollförlust, så ger Fred uttryck för kontroll, men kombinerat med upplevelser av oförutsägbarhet. Efter att de har blivit erbjudna en plats besöker paret Solbacken och eftersom Fred är blind är det viktigt för honom att träffa personalen personligen och höra deras röster. Besöket framställs som något som gör att transitionen upplevs mer hanterbar.

Fred: *”...Ja och inte nog med det. Det är som att det var precis som klippt och skuret.”*

Intervjuare: *”Så som ni hade tänkt att ni ville ha det.”*

Fred: *”Det är en vårdavdelning där Rosmarie ska bo. Och ovanför...nu ska jag se...”*

Intervjuare: *”Du bor på våningen ovanför.”*

Fred: *”Jag bor på våning två och hon bor på våning tre.”*

Efter den positiva upplevelsen av besöket på Solbacken ber Fred sonen Otto att sköta kontakterna med biståndshandläggare och boendets personal. Otto och hans fru tar också ledigt från jobbet för att hjälpa till med flytten. Flytten möjliggörs genom det stöd som de vuxna barnen kan tillhandahålla.

Open access CC BY-NC-ND 4.0

Fred säger att han förväntar sig utmaningar när de ska bo i separata lägenheter, men förbereder sig genom att planera hur de ska dela upp sina tillhörigheter. Freds blindhet hindrar honom dock från att packa, medan Rosemaries demenssjukdom gör det svårt för henne att fatta beslut om vad hon ska ta med sig. Även om barnen finns som stöd och packar åt dem, utlöser flytten oro hos Rosemarie och förstärker den känslomässiga tyngden av att avlänkas från deras tidigare hem och rutiner.

Intervjuare: *”Ja. Så du tackade ja…Du var och tittade där igår och det var först i dag som du kände att du kunde tacka ja. Eller gjorde du det redan i går?”*

Fred: *”Nej nu ska vi vara ärliga. Jag pratade med Otto och han sa att… ja vi berättade hur vi hade upplevt det och så vidare i går… och då sa han att då ringer jag till kontoret och säger okej. Så att Rosemarie har varit lite tvekande och tyckte det var… Hon upplevde det lite grann som en överraskning. Och lite granna som en chock.”*

Hustruns tvekan och till och med känsla av chock inför nästa steg i flytten skapar ett brott i upplevelsen av flyttprocessen, som hittills löpt på utan några större hinder. Det skapar en oförutsägbarhet när Rosemarie verkar ha ändrat uppfattning, medan planeringen av flytten ändå måste fortgå enligt Fred, som låter sonen meddela att de accepterar erbjudandet om plats på boendet.

Fas 3: Inflyttning. Vid det tredje intervjutillfället har Fred och Rosemarie precis flyttat in på Solbacken. Även om Fred var förberedd på att själva flytten skulle gå snabbt, är han chockad över hur fort det gick.

Fred: *”Det hade vi pratat lite grann om och det är det jag menar att man måste vara förberedd på det. Att det går så fort.”*

Intervjuare: *”Ja just det. Men upplever du inte att du har fått den informationen innan. Man har inte pratat om det? Biståndshandläggaren.”*

Fred: *”Men man vet ju inte, de vill ha… Man vet inte. Det är som att dra upp en rullgardin!”*

Även om flytten är förväntad, menar Fred att det går för snabbt för att fullt ut hinna bearbeta. Fred berättar också att hans hustru inte förstått att de skulle bo på olika våningar. Inflyttningen innebar således en abrupt fysisk avlänkningsprocess dem emellan, som förstärks genom den sociala avlänkning som sker gradvis genom Rosemaries demenssjukdom. Oförutsägbarheten, ett kännetecken för den turbulenta transitionen, kom bland annat till uttryck genom en oväntad insikt om Solbackens personals aktiva arbete med att begränsa kontakten mellan makarna.

Fred: *”Ja, jo vi har, men det är egentligen det jag tänkte strunta i att berätta. Men jag får inte lov att komma upp dit för jag stör deras arbete. Och hon får egentligen inte komma hit. Så i dag har vi haft en liten överraskad konflikt med dem. Men den personalen vill ha upp henne och den här personalen vill ha ner mig.”*

Fred berättar att personalen förklarat att Rosemarie behöver tid för att anpassa sig, och hans närvaro förhindrar detta. Samtidigt strävar Fred efter att upprätthålla sammanlänkningen mellan dem och försöker hitta sätt för att fortsätta besöka sin fru. Samtidigt försöker han knyta an till både personal och andra på boendet. Eftersom han inte kan se, lägger han ner stor möda på att lära sig människors röster. Han beskriver sig ha ett bra minne och att han förr hade lätt att memorera detaljer. Men även om han fortfarande minns bra, upplever han att minnet försämras och han måste nu memorera röster och namn på personal på både hans egen och hustruns våning.

Fas 4: Anpassning. Vid fjärde intervjutillfället har Fred och Rosemarie bott på Solbacken i fem månader. Fred reflekterar över om han gjorde rätt eller om han och Rosemarie kunde ha fortsatt att bo tillsammans i deras gamla bostad. Nu är de fysiskt separerade och bor på olika våningar, vil-

Open access CC BY-NC-ND 4.0

ket förändrar deras vardag och samvaro radikalt. Fred besöker Rosmarie efter lunch och stannar hos henne till middagstid och berättar att hustrun nu vant sig vid att Fred lämnar vid en bestämd tid varje kväll, vilket gör att det känns lättare även för honom.

Intervjuare: *”Så personalen hjälper dig att hålla koll på henne.”*

Fred: *”Ja jag har väldigt god kontakt med personalen här! Utav alla möjliga slag.”*

Intervjuare: *”Ja så skönt. För de förstår hur viktigt det är för dig att hon har det bra.”*

Fred: *”De är själva väldigt måna om det. De är så… tänker på henne och hjälper henne till rätta.”*

Att ta hand om Rosemarie på grund av hennes demenssjukdom har varit känslomässigt krävande och Fred kan nu lämna över visst ansvar till personalen. Hans anpassningar innebär även intagandet av nya roller. Han övergår från att vara Rosemaries primära omsorgsgivare till att bli en person som själv behöver omsorg. När han bodde hemma i välkänd miljö kunde han själv gå på toaletten och navigera i bostaden. På äldreboendet, däremot, har han svårt att hitta och hinner därför inte till toaletten i tid. Ytterligare omsorgsbehov har därför uppstått för Fred, och han behöver numera använda inkontinensskydd och även hjälp med personlig hygien.

Fred: *”Det här så kallade särskilda boendet, det ställer väldigt stora krav på empati ifrån båda håll egentligen. Därför att det är en omställning i livet. Och den är annorlunda än att bo själv. Och det är som jag säger, och det håller jag faktiskt fast vid, att det är som att bo på ett pensionat. Fast det… här är det mer intimt än ett pensionat till och med. För här blir jag tvättad och här blir jag… man rör sig helt naken, som gud har skapat en här. Man behöver hjälp med det intima.”*

Fred försöker anpassa sig till denna nya livssituation som både erbjuder bekvämlighet och trygghet, men också ger turbulenta förändringar som att börja använda inkontinensskydd och vara helt naken inför personal som han inte ens kan se. Fallet illustrerar flera oförutsägbara händelser under transitionen, samt upplevelsen av att flytten går för snabbt.

Transition med justerade förväntningar

Fas 1: Ansökan beviljad. En mer smidig transition illustreras i vårt material av Doris flyttprocess. Doris är 91 år och har drabbats av svåra ryggproblem, vilket gjort att hon inte kan gå. Vid det första intervjutillfället är hon beroende av hjälp från hemtjänsten flera gånger per dag och har just fått ansökan om äldreboende beviljad. Hon får besök av sina barn i stort sett varje dag och har tidigare levt ett mycket aktivt liv, men på grund av sina ryggproblem tillbringar hon nu största delen av sin tid i sängen. Hennes fysiska begränsningar har gjort att hennes liv avlänkats från många av de människor hon tidigare umgåtts med och hon uttrycker förväntan om att en flytt till äldreboende kan leda till mer umgänge.

Doris: *”Och sedan så att det händer… jag är ju inte stimulerad för fem öre. Och det är därför jag vill flytta.*

Intervjuare: *För du tänker att det kan hända lite roligare saker?*

Doris: *”Ja men där är ju folk! Där är ju folk! Men jag har ju varit aktiv!”*

Ett viktigt motiv för att flytta är alltså hennes önskan om socialt utbyte med andra människor. Doris kan inte lämna sin lägenhet på egen hand, inte ens för att få frisk luft, vilket ytterligare förstärker hennes känsla av isolering. Hon uppskattar besök av barn och barnbarn, men uttrycker samtidigt en oro över att hon är en belastning för dem. Hon beskriver flytten som ett sätt att avlasta för anhöriga och på så sätt upprätthålla goda relationer med dem.

Intervjuare: *”När började du tänka på det där med särskilt boende? När kom det in i bilden? Hur länge hade du haft hemtjänst då?”*

Open access CC BY-NC-ND 4.0

Doris: *”Ja. Det har jag ju haft sedan dess ju. Då började det… det blev ju så att… Sarah tvättade åt mig och Erik, den ene, han handlar åt mig och så gör Kenneth resten, höll jag på att säga.”*

Doris beskriver att hon blev änka i 50-årsåldern och har varit hemmafru med tre barn. När huset blev för stort att hantera, flyttade hon till sin nuvarande lägenhet och när hon bestämde sig för att ansöka om plats på äldreboende tog hennes dotter och svärdotter en aktiv roll. De undersökte olika boenden, jämförde omdömen och letade upp boenden nära Doris tidigare bostad och hennes barns nuvarande hem. Hennes son har dessutom föreslagit att de behåller hennes lägenhet under en övergångsperiod efter att hon flyttat in på äldreboendet. Tack vare Doris goda ekonomi kan hon betala för dubbla boendekostnader och har därmed möjlighet att återvända till sin lägenhet om hon inte trivs på äldreboendet. Hon har också vuxna barn i närheten som kan ta ansvar för lägenheten när hon själv har flyttat.

Fas 2: Erbjudande om plats. Vid den andra intervjun har Doris fått bekräftelse på att hon har fått en plats på särskilt boende och uttrycker sin glädje.

Doris: *”Ja! Jag blev så glad! Jag ville inget annat.”*

Intervjuare: *”Och det var det boendet du hade önskat dig?”*

Doris: *”…det är ju Sarah som har skött allt det här. Hon har ju letat efter det bästa bästa. Och detta var förstahandsvalet. Och det fick jag!”*

Doris förklarar hur hennes dotter har tagit fullt ansvar för flyttprocessen och också följt med henne vid ett besök på det föreslagna boendet. I och med flytten uttrycker Doris att hon inte längre behöver ligga barnen till last. Flytten ska ske innan sommaren. Tajmingen är viktig för Doris upplevelse, eftersom det innebär att hennes vuxna barn då kan resa på sommarsemester utan att behöva tänka på vem som ska hjälpa henne hemma i lägenheten.

Fas 3: Inflyttningen. Vid tredje intervjutillfället har Doris flyttat in på Norrängen och barnen har packat upp och ställt i ordning rummet. Doris berättar att hennes förväntningar om att stifta nya bekantskaper kommit på skam. Innan flytten bar hon på en förhoppning om ökat socialt umgänge, men när hon väl är på plats märker hon att så inte är fallet.

Doris: *”Så att… men det är… men jag trodde att det var mera aktiviteter alltså. Så att man träffades ute i samlingsrummet och satt pratade lite och så men nej… då går var och en hem till sig.”*

Doris beskriver en tillvaro med tomma korridorer och dagrum, där de flesta drar sig tillbaka till sina rum direkt efter måltiderna. Dessutom saknar äldreboendet organiserade aktiviteter. Hur en transition upplevs formas av förväntningar och i Doris fall justerar hon sina förväntningar och anpassar sig efter hur situationen på boendet ser ut. Doris är noga med att påpeka att hon ändå är nöjd med sin tillvaro. Hon spenderar inte längre dagarna i sängen, utan kan nu röra sig fritt i sin rullstol och komma ut på balkongen för att njuta av solen. Under intervjun berättar hon att hon planerar att utforska boendet utöver sitt eget våningsplan för att träffa andra som kanske vill umgås. Doris framhåller att hennes dotter har valt boendet med det bästa ryktet och påminner sig själv om hur lyckligt lottad hon är. Hon håller kontakt med sina barn och pratar med dem varje kväll, men sammanlänkningen mellan dem har förändrats.

Fas 4: Anpassning. Vid den fjärde och sista intervjun uttrycker Doris att hon har funnit sig till rätta på äldreboendet och att hon aktivt arbetar för att skapa relationer med andra.

Doris: *”Jag är ganska pratglad och det sägs det… alltså min dotter, de säger till min dotter att jag har fått liv i flera stycken. För att vi pratar.”*

Intervjuare: *”Det är så!”*

Doris: *”Mmm! Så vi sitter ute och pratar. Jag satt nu ända till du skulle komma och pratade med en vid kaffebordet. Så sa jag att nu får jag*

Open access CC BY-NC-ND 4.0

nog gå. 'Ja!' sa hon. 'Men vi ses väl till kvällsmaten?'. 'Ja!' sa jag. 'Det gör vi! Ja och så kan vi sitta och prata en stund då.' Men ja, de hade sagt till Sarah att jag hade fått liv i tanterna här."

Intervjuare: *"Jaha, de ser dig som en resurs här?*

Doris: *Ja men jag pratar ju! Och det kanske inte de andra gör. Jag vet inte, men då har de ju öppnat upp sig på ett sätt ju."*

Doris förmåga att skapa nya relationer skapar gradvisa sammanlänkningar med de andra på boendet. Samtidigt förändras relationer från hennes förflutna. Vissa vänner har slutat besöka henne sedan hon flyttade till äldreboendet. Detta gör henne frustrerad och ledsen. Mot sin vilja avlänkas hon från tidigare vänner och roller. Barnen besöker henne inte lika ofta som förr och Doris upplever att deras engagemang har minskat mer än hon hade förväntat sig.

Under månaderna på äldreboendet har Doris utvecklat en känsla av samhörighet med personalen och blir med tiden alltmer sammanlänkad med dem. Hon säger att hon är tillfreds med sitt liv och att det till stor del har blivit som hon hade föreställt sig. Doris fall skapar förståelse för hur olika flytten till äldreboende kan upplevas och hur flytten kan innebära både sammanlänkningar och avlänkningar.

Diskussion

Syftet med denna artikel var att fördjupa förståelsen av varför flytten till äldreboende upplevs så olika av äldre personer. De tre illustrativa fallen visar hur variationer i upplevelsen formas av tajming och sociala relationer, liksom av individens förväntningar. I likhet med Nord [33] och Zhang m fl [34] visar fallen även på betydelsen av anhörigas insatser, trots att det svenska systemet framställer flytten som en individuell process [35]. Anhöriga i Sverige har inte något formellt ansvar att stötta en förälder som flyttar till äldreboende, men denna studie visar att anhörigas stöd kan vara avgörande för att flytten ens ska kunna bli av. Den som beviljas plats på äldreboende i Sverige har i regel mycket stora omsorgsbehov och svårt att ordna med praktiska och administrativa moment, vilket innebär att ansvaret i många fall förskjuts till anhöriga [32, 36].

Den turbulenta transitionen visar hur flyttprocessen också handlar om oro inför den snabba processen och i likhet med tidigare studier tydliggörs betydelsen av personalens bemötande [37, 38]. De tre fallen visar hur sammanlänkningar och avlänkningar med vänner, anhöriga och personal tar sig uttryck under olika delar av flyttprocessen. Samtidigt kan det vara svårt för den som flyttat att skapa nya sociala relationer [39-41]. På svenska äldreboenden finns inga regler om särskilda besökstider eller formella hinder för att upprätthålla relationer till personer utanför, men denna studie visar hur gradvis avlänkning kan ske både till vänner och familjemedlemmar.

Sammanfattningsvis visar denna studie på vikten av att betrakta flytten till äldreboende som en sammanhållen process. Genom de tre fallen synliggörs hur tajming och sociala relationer samspelar och skapar olika upplevelser av flyttprocessen. Analysen blottlägger samtidigt en paradox i svensk äldreomsorg: äldres autonomi lyfts fram som ideal, samtidigt som praktiskt stöd från omgivningen ofta är nödvändigt för att själva flytten ska kunna genomföras. Tillsammans pekar resultaten på behovet av att utforma stödinsatser som uppmärksammar både den äldres sociala sammanhang och den emotionella och praktiska sårbarhet som kan prägla flytten till äldreboende.

Finansiering

Forskningen genomfördes inom ramen för Forskarskolan FYS, och finansierades via Forte och Malmö stad och Ejnar Lindhs stiftelse.

Tack

Författarna vill tacka forskargruppen Äldreforskning Syd vid Lunds universitet för värdefulla kommentarer under arbetet.

Open access CC BY-NC-ND 4.0

Why the experience of moving to a nursing home differs. The role of timing and relationships

Abstract. More than 80 000 older people currently live in nursing homes in Sweden. Previous research has shown that relocation can be stressful and, in some cases, associated with premature death, yet experiences vary considerably between individuals.

The aim of this article is to deepen the understanding of why relocation to residential care is experienced so differently by older people. The study employs a unique longitudinal design in which we followed seven individuals (aged 87–95) over several months through a total of 21 interviews conducted at different stages of the relocation process. The findings are presented through three illustrative cases that highlight distinct experiences and three analytically differentiated processes: disrupted transition, turbulent transition, and transition with adjusted expectations.

The study demonstrates how variations in relocation experiences are shaped through the interplay of social relationships and timing. To uphold the core values of dignity and well-being in elder care, relocation should therefore be planned with greater attention to both timing and the older person's social context.

Referenser

1. Mallick MJ, Whipple TW. Validity of the nursing diagnosis of relocation stress syndrome. *Nursing research. 2000;49(2):97-100.* https://doi.org/10.1097/00006199-200003000-00006
2. Ferrah N, Ibrahim JE, Kipsaina C, Bugeja L. Death following recent admission into nursing home from community living: a systematic review into the transition process. *Journal of aging and health. 2018;30(4):584-604.* https://doi.org/10.1177/0898264316686575
3. Andersson I, Pettersson E, Sidenvall B. Daily life after moving into a care home – experiences from older people, relatives and contact persons. *Journal of clinical nursing. 2007;16(9):1712-8.* https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.01703.x
4. Sussman T, Dupuis S. Supporting residents moving into long-term care: multiple layers shape residents' experiences. *Journal of gerontological social work. 2014;57(5):438-59.* https://doi.org/10.1080/01634372.2013.875971
5. O'Neill M, Ryan A, Tracey A, Laird L. "The primacy of 'home'": an exploration of how older adults' transition to life in a care home towards the end of the first year. *Health and social care in the community. 2022;30(2):478-92.* https://doi.org/10.1111/hsc.13232
6. Koppitz AL, Dreizler J, Imhof L, Altherr J, Bosshard G, Naef R. Relocation experiences with unplanned admission to a nursing home: a qualitative study. *International psychogeriatrics. 2017;29(3):517-27.* https://doi.org/10.1017/S1041610216001964
7. Walker E, McNamara B. Relocating to retirement living: an occupational perspective on successful transitions. *Australian occupational therapy journal. 2013;60(6):445-53.* https://doi.org/10.1111/1440-1630.12038
8. O'Neill M, Ryan A, Tracey A, Laird L. "You're at their mercy": older peoples' experiences of moving from home to a care home: a grounded theory study. *International journal of older people nursing. 2020;15(2):e12305.* https://doi.org/10.1111/opn.12305
9. Riedl M, Mantovan F, Them C. Being a nursing home resident: a challenge to one's identity. Nursing research and practice. 2013:e932381. https://doi.org/10.1155/2013/932381
10. Scheibl F, Fleming J, Barclay S, Brayne C, Buck J, Farquhar M. The experience of transitions in care in very old age: implications for general practice. *Family practice. 2019;36(6):778-84.* https://doi.org/10.1093/fampra/cmz014
11. O'Neill M, Ryan A. Experiences and perceptions of older people making the transition to living in a care home: an integrative literature review. *International journal of research in nursing. 2023;14(1):1-18.* https://doi.org/10.3844/ijrnsp.2023.1.18
12. Fitzpatrick JM, Tzouvara V. Facilitators and inhibitors of transition for older people who have relocated to a long- term care facility: a systematic review. *Health and social care in the community. 2019;27(3):57-81.* https://doi.org/10.1111/hsc.12647
13. Sullivan GJ, Williams C. Older adult transitions into long-term care. *Journal of gerontological nursing. 2017;43(3):41-9.* https://doi.org/10.3928/00989134-20161109-07
14. Johnson RA, Bibbo J. Relocation decisions and constructing the meaning of home: a phenomenological study of the transition into a nursing home. *Journal of aging studies. 2014;30:56-63.* https://doi.org/10.1016/j.jaging.2014.03.005
15. O'Neill M, Ryan A, Tracey A, Laird L. "Waiting and wanting": older peoples' initial experiences of adapting to life in a care home: a grounded theory study.

Open access CC BY-NC-ND 4.0

Ageing and society. 2022;42(2):351-75. https://doi.org/10.1017/S0144686X20000872
16. Wu C-S, Rong J-R. Relocation experiences of the elderly to a long-term care facility in Taiwan: a qualitative study. *BMC Geriatrics. 2020;20(1):280.* https://doi.org/10.1186/s12877-020-01679-5
17. Settersten RA, Thogmartin A. Flux: insights into the social aspects of life transitions. *Research in human development. 2018;15(3/4):360-73.* https://doi.org/10.1080/15427609.2018.1513779
18. Socialtjänstlag (2001:453). Socialdepartementet.
19. Mattsson T, Giertz L. Vulnerability, law, and dementia: an interdisciplinary discussion of legislation and practice. *Theoretical inquiries in law. 2020;21(1):139-59.* https://doi.org/10.1515/til-2020-0007
20. Taghizadeh Larsson A, Olaison A, Österholm J. Doing "ethics work" in practice: an analysis of care managers' collegial discussions concerning reluctant clients. *Qualitative social work. 2024;24(6):701-20.* https://doi.org/10.1177/14733250241303782
21. Österholm JH, Taghizadeh Larsson A, Olaison A. Handling the dilemma of self-determination and dementia: a study of case managers' discursive strategies in assessment meetings. *Journal of gerontological social work. 2015;58(6):613-36.* https://doi.org/10.1080/01634372.2015.1067851
22. Szebehely M, Meagher G. Nordic eldercare – Weak universalism becoming weaker? *Journal of European social policy. 2018;28(3):294-308.* https://doi.org/10.1177/0958928717735062
23. Spang L, Lidström-Holmqvist K, Holmefur M, Pettersson C. Older adults' reasons for applying to a nursing home – a document analysis. *Scandinavian journal of occupational therapy. 2024;31(1):e2436585.* https://doi.org/10.1080/11038128.2024.2436585
24. Elder Jr GH. Time, human agency, and social change: perspectives on the life course. *Social psychology quarterly. 1994;57(1):4-15.* https://doi.org/10.2307/2786971
25. Settersten Jr RA. Relationships in time and the life course: the significance of linked lives. *Research in human development. 2015;12(3-4):217-23.* https://doi.org/10.1080/15427609.2015.1071944
26. Settersten Jr RA, Hollstein B, McElvaine KK. "Unlinked lives": elaboration of a concept and its significance for the life course. *Advances in life course research. 2024;59:e100583.* https://doi.org/10.1016/j.alcr.2023.100583
27. Elder Jr GH, Kirkpatrick Johnsson M, Crosnoe R. The emergence and development of life course theory. I: Mortimer JT, Shanahan MJ, redaktörer. Handbook of the life course. Springer; 2003. s. 3-19. https://doi.org/10.1007/978-0-306-48247-2_1
28. Gubrium JF, Holstein JA. Constructing the life course. 2 uppl. Altamira press; 2000.
29. Braun V, Clarke V. One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis? *Qualitative research in psychology. 2021;18(3):328-52.* https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1769238
30. Settersten Jr RA, Stauber B, Walther A. The significance of relationality in "doing transitions". I: Stuauber B, Walther A, Settersten JRA, redaktörer. Doing transitions in the life course. Processes and practices. Springer international publishing; 2022. s. 235-52. https://doi.org/10.1007/978-3-031-13512-5_15
31. Bollig G, Gjengedal E, Rosland JH. Nothing to complain about? Residents' and relatives' views on a "good life" and ethical challenges in nursing homes. *Nursing ethics. 2016;23(2):142-53.* https://doi.org/10.1177/0969733014557719
32. Söderberg M. Hänsynstagandets paradoxer. Om äldre, närstående och biståndshandläggare vid flytt till särskilt boende [doktorsavhandling]. Lunds universitet, Socialhögskolan; 2014.
33. Nord C. Free choice in residential care for older people – a philosophical reflection. *Journal of aging studies. 2016;37:59-68.* https://doi.org/10.1016/j.jaging.2016.02.003
34. Zhang W, Greig J, Towers A-M, Saloniki E-C, Darton R. Supporting care transitions for older people: a practice-based qualitative study in England. *British journal of social work. 2025;55(5):2217-35.* https://doi.org/10.1093/bjsw/bcaf041
35. Arvidsson L, Alftberg Å, Harnett T. Managing the last move: older people's practical, relational, and emotional work throughout the transition from home to a nursing home. *Health and social care in the community. 2024:e6389133.* https://doi.org/10.1155/2024/6389133
36. Spang L, Holmefur M, Pettersson C, Lidström-Holmqvist K. Experiences of close relatives of older adults in need of a nursing home: it is we who manage their fragile daily life. *Health and social care in the community. 2023;(1):e 9490086.* https://doi.org/10.1155/2023/9490086
37. Eika M, Espnes GA, Hvalvik S. Nursing staff's actions during older residents' transition into long-term care facility in a nursing home in rural Norway. *International journal of qualitative studies on health and well-being. 2014;9(1):e24105.* https://doi.org/10.3402/qhw.v9.24105
38. Ellis JM, Rawson H. Nurses' and personal care

Open access CC BY-NC-ND 4.0

assistants' role in improving the relocation of older people into nursing homes. *Journal of clinical nursing. 2015;24(13-14):2005-13.* https://doi.org/10.1111/jocn.12798

39. Paque K, Bastiaens H, Van Bogaert P, Dilles T. Living in a nursing home: a phenomenological study exploring residents' loneliness and other feelings. *Scandinavian journal of caring sciences. 2018;32(4):1477-84.* https://doi.org/10.1111/scs.12599
40. Waldron VR, Gitelson R, Kelley D, Regalado J. Losing and building supportive relationships in later life. A four-year study of migrants to a planned retirement community. *Journal of housing for the elderly. 2005;19(2):5-25.* https://doi.org/10.1300/J081v19n02_02
41. Tompkins CJ, Ihara ES, Cusick A, Park NS. "Maintaining connections but wanting more": the continuity of familial relationships among assisted-living residents. *Journal of gerontological social work. 2012;55(3):249-61.* https://doi.org/10.1080/01634372.2011.639439

Citeras: Linda Arvidsson, Tove Harnett och Åsa Alftberg. Varför upplevs flytten till äldreboende så olika? Betydelsen av tajming och relationer. Äldre i centrum Vetenskapligt supplement. 2027;7(1): 21-36. https://doi.org/10.52585/icvs.v7i1.28

Digital förhandspublicering: 2 november 2026

Texten är en forskningsartikel som publicerats efter anonym granskning av två oberoende forskare. För publiceringsbeslutet står ÄiCVS redaktion.

Copyright: Författarna. Artikeln publiceras som open access enligt Creative commons CC-BY-NC-ND 4.0. Materialet får delas och spridas fritt, så länge författare och källa anges. Materialet får inte användas i kommersiellt syfte och inte bearbetas eller ändras utan tillstånd från författarna. Du måste också ange och länka till licensen – *https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.sv.*

Äldre i centrum Vetenskapligt supplement (**ISSN**: 2003-9050) är en expertgranskad vetenskaplig tidskrift som publiceras av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum under open access.

BILAGA 1.

Intervjuguide.

1:a intervjun – efter besked om rätten till att få flytta in på SÄBO

Hur känns det nu när du har fått svar från biståndshandläggaren att du kan få flytta in på ett särskilt boende?

Hur har tankarna gått kring detta att flytta härifrån?

Har du funderat på detta länge eller kom det nyligen?

Varför vill du flytta?

Vet du hur lång tid det kan ta innan du blir erbjuden en lägenhet på särskilt boende?

Vad gör du nu medan du väntar?

Har du funderat på vad du vill ta med dig till den nya lägenheten?

Vad ska du göra med de andra sakerna som du inte tar med dig?

Har du någon som hjälper dig med det praktiska?

Vet dina grannar om att du tänker flytta?

Vet dina vänner om att du vill flytta till särskilt boende?

Har du pratat med hemtjänstpersonalen om att du vill flytta?

Har du haft något specifikt önskemål gällande var du vill flytta?

2:a intervjun – efter erbjudande om ledig lägenhet

Du har nu fått ett erbjudande om en lägenhet, hur kändes det?

Har du varit och tittat på den?

<u>Om individen tackat ja till erbjuden lägenhet</u>

Berätta vad som gjorde att du tackade ja?

Hur har tankarna gått dessa dagar?

Vad händer nu?

Hur känner du inför detta?

Vad ska du göra nu?

Funderar du på vad du skall ta med dig till din nya bostad?

Vad gör du med det som du inte skall ta med dig?

Vilka kommer att få reda på att du flyttar?

Open access CC BY-NC-ND 4.0

Vilka pratar du med om det som händer nu?

Förstår de hur du har det?

Känner du att du får stöd och hjälp?

Om individen tackat nej till erbjuden lägenhet

Vad gjorde att du tackade nej till den?

Hur har tankarna gått dessa dagar?

Hur känner du inför det här?

Vad händer nu när man tackar nej till erbjuden lägenhet?

Med vilka pratar du om det som händer nu?

Förstår de hur du har det?

Känner du att du får stöd och hjälp?

Vad händer nu när du väntar på nytt erbjudande?

3:e intervjun – i den nya bostaden

Hur känns det nu?

Hur togs du emot av personalen?

Vad hände när du kom första dagen/dagarna?

Vad sa de när du kom?

När träffade du personalen här på boendet för första gången?

Har du träffat chefen för boendet?

Berätta om din första natt här. Hur var den?

Hur togs du emot av de andra som bor här?

Känner du någon här sedan tidigare?

Hur gick själva inflyttningen till?

Hur var avskedet med hemtjänsten?

Var det möblerat när du kom?

Hur blev det med möbleringen? Blev det som du hade tänkt det?

Vad händer nu med ditt hem och det som du lämnade kvar?

Är det något du vill ändra på?

Kände du dig välkommen hit? Varför/varför inte?

Vem hjälper dig nu när du är här?

Open access CC BY-NC-ND 4.0